

YETİŞKİN EĞİTİMİ VE DELPHİ TEKNİĞİ; AÇIKLAMA VE UYGULAMA *

Mark H.Rossman / Dermis M. Carey**

Özet

Var olan ihtiyaçları saptama ve gelecek ihtiyaçları yansıtmak olan Delphi tekniği, görece olarak yeni bir ihtiyaç saptama aracıdır. Makalede, tekniğin çıkış noktası ve tanımı kadar tekniğin sınırları da tartışılmaktadır.

Giriş

Öğretmen yetiştirenlerin, yöneticilerin, personelin ya da hizmet-içi eğitim kurumlarının sık sık karşılaştıkları problem, katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik hedefler ve amaçlar personelin ihtiyaçlarını, kendisinin onların ihtiyaçları hakkında oluşan algısına göre saptamaktadır. Eğer bir uzman fikri alınabilirse, mali kaynaklar, coğrafik sınırlamalar veya zaman sınırlamaları, uzmanı, grup ihtiyaçlarını belirlemek üzere giriştiği kolektif danışmanlığından engellemiş olur.

Problem, yöneticinin 'zayıf planlama' bilgilerindeki gibi, ihtiyaç saptaması teknikleri ile ilgili bilgisinin olmaması olarak karakterize edilebilir. Bu problemle mücadele eden bir araç, ihtiyaç saptamasının Delphi tekniğinin bir uygulamasına dayalı olabilir. Bu, görece olarak yeni olan yöntem, katılanlar, uzmanlar veya problemin çözümüne yardım edenlerden ortak bilgi ve fikir toplama yoludur.

Delphi tekniği, 1950'li yılların başında Olaf Helmer ve RAND Cooperation'daki meslektaşları tarafından, acil savunma problemleri hakkında grup fikrini almak üzere geliştirilmiştir. Tekniğin sınıflandırılmamış tanımı yaklaşık 5 yıl önce yayımlandı. Prosedürü ise eğitimi de içeren birçok ortamlarda uygulanmaktadır.

Yöntem, ayrıca, çoğunluğun görüşünü etkileyen, gözde olan taraftan çok, bir nedene dayalı olarak değiştirilebilen fikirlere ortam sağlar.

Teknik, temel olarak, bir konu üzerindeki fikirleri grubun oy birliğine yaklaşımda gayret sarf ederek toplama ve organize etme yöntemidir. Bu birçok ve çeşitli gelecek sorulara değinen üç ya da dört anketle oluşturulmuştur.

Bağlantı, cevaplayıcılara anket postalayarak ve her bir seferde sorulan grup fikirlerini daha dikkatlice üretecek şekilde dönüt olarak kurulmuştur-.

* Mark H. Rossan, Dennis M Carey. "Adult Education and the Delphi Technique: an Explanation and Application", Continuing Education and Training, Vol: 2, No:3, Winter, 1973.

** Çeviren: Dr. Sevinç Çetinsoy Peker.

Delphi temasının bir dizi değişik şekli, çeşitli grup ve organizasyonlarca gelecekteki çalışmalarını yürütmek üzere kullanılmıştır. Bir değişme, Pfeiffer tarafından şöyle tanımlanmıştır.

1. Birinci anket, sınanmış yargıları içeren fikirlerin bir listesini verebilir. Örneğin, önerilen etkinliklerinin bir listesi.
2. İkinci seferde, her bir zaman listeni, bir kopyasını alır ve her bir maddeyi önem, başarı olasılığı gibi kriterlerle oranlaması ya da değerlendirmesi istenir.
3. Üçüncü anket: oybirliğini belirten oranlar ve listeyi içerir, eğer varsa, uzmanlardan ya kendi görüşlerini yeniden gözden geçirmeyi ya da oybirliğinin dışında kalan görüşlerinin nedenlerini listeye özel bir madde halinde koymaları istenir.
4. Dördüncü anket, listeleri, oranları, oybirliğini, çoğunluk ve azınlık, görüşlerini içerir. Görüşlerin gözden geçirilmesine son bir fırsat sağlar.

Campbell tarafından yapılan bir araştırma, Pfeiffer'in tanımladığı bu tip bir araştırmanın, yüz yüze tekniğinden daha etkili ve daha doğru olduğunu ifade eder.

Delphi tekniğinin tam bir tanımı Dalkey tarafından "Geleceği Yordama" adlı çalışması; -da belirtilmiştir

Delphi prosedürünün temel özellikleri:

- a) Anonymity (yazarı bilinmeyi, gerçek ismini saklama)
- b) Kontrol edilmiş bir dönüt ile tekrarlama
- c) İstatistiksel grup cevabı

Anonymity özel cevaplarla grup üyelerinin eşleştirilmediği bir yöntem olup, anketler veya haberleşmenin diğer kanalları aracılığıyla uygulanır. Bu, baskın bireylerin etkisini kırma ve grup baskısını azaltma yoludur. Tekrarlama; çeşitli aşamalarda grup üyeleri arası etkileşmeyi canlandırmayı içerir ki bu aşamalar: tipik olarak her bir aşamanın başlangıcında önceki aşamanın sonuçları özetlenir ve grup üyelerine dönüt verilir, daha sonra grup üyelerine, kendi cevaplarını, giriş grubunun bir önceki sefer üzerinde düşündüklerinin ışığı altında yeniden değerlendirmeleri istenir. Kontrol edilmiş dönüt karmaşayı azaltan geniş bir etkileşme sağlar. Sonuç olarak, grup görüşü; grubun birey üyelerinin sonuç görüşlerinin istatistiksel bir ortalaması olarak alınır. Deneyde, orta bir görüş yürüttük, grubun yansı bir tarafta, diğer yarısı başka tarafta kaldı, bu bize daha doğru göründü. İstatistiksel grup görüşü kullanarak uygunluğa (conformity) yönelik grup baskısı azaltıldı ve muhtemelen daha önemlisi, her bir üyenin görüşü grup cevabına da yansıtıldı.

Herhangi bir araştırma aracında olduğu gibi Delphi'ninde sınırlı kaldığı alanlar vardır. Bunlar temel olarak iki çeşittir: 1) Bir kısmı Delphi çalışmasını

yürütürken, Waldera tarafından tanımlanan, prosedürle ilgili sınırlamalar, 2) Diğerleri tahmini yöntem sınırlamaları.

Prosedürle ilgili sınırlılıklar, birçoğu Weaver'in "Delphi Method: Background and Critique." adlı raporunda ele alındı. Bunlar özetle;

Delphi bir tahmin aracı olarak, belirli temel zayıflıkları vardır.

Özetle, Delphi tarafından düzenlenen koşullar altında görüşlerin birbirine yaklaşmasının önemi diye yorumlamaları şarttır Delphi ile yapılan, pek çok kontrol edilmiş deneye dayalı olan gözlem şudur ki: İnsanlar, tekrarların daimi olduğu koşullarda kendi fikirlerini grup normuna doğru kaydırma eğilimi gösterirler.

Her devrinde "gerçek" cevaba yakın en son (final) oy birliği üreten fikirlerin kısaltılmasını öneren bazı çok zayıf deliller vardır (oy birliği fikirlerin yayılmasında bir medyan olarak alındığında). Ama bu bulgu, ekonomik alandaki çok kısa dönemli ve tahmini olarak toplanan deliller ile almanak tipi sorulara dayalıdır. 30 yıllık bir yayılma gösteren Delphi ile bu bilgiler nasıl bilinmeyen bir geleceğe genellenebilir Aynı şey, ekonomi ve teknolojiden çok sosyal belirtiler ve eğitsel ilgilerle uğraşan Delphi için de söylenebilir.

Herhalde daha önemlisi, eğitimin geleceğini düşünme; ne olacağını değil, mantıksal olarak ne olması gerektiğini ummayı açıklığa kavuşturma girişimidir. Esas olarak, herhangi bir "aslına uygun" tahmini değer başarılı olamaz çünkü: a) şimdi, hiç bir deneysel delili tahrif edebilecek hiç bir girişim yoktur ve b) gelecek hakkında yapacağımız herhangi bir teklif üzerinde hiç bir evrensel anlaşma yoktur,

Delphi tahminlerinin prensipte "kanıt" olarak bir değeri yoktur. Bundan dolayı, bu tahminlerin, kurallarının oluşturulabilmesinde yararlı olabilmeleri için akla yatkın ve ikna edici olmaları gerekir. Profesör Manfred Stanley'e göre; bir tahmin kurallar hakkında düşüncelerle ilgili soruya cevap vermeye uygun olmalıdır:

"Kurallarda ifadesini bulan toplumsal iradenin, yapılan hareketlerle toplumun manevi amaçları arasındaki ilişkiyi hangi ölçütler belirler?" Delphi şu andaki şekliyle, kural koyanların karar ve çalışmalarını temel alacağı, güçlü ve akla yatkın tartışmaların öne sürebilecek yeterli donanıma sahip değildir.

Bununla beraber, bizim araştırmamız Delphi'nin diğer araçlarla bileşiminin, insanları eğitimin geleceği hakkında normal şartlarda düşüncelilerinden daha fazla karmaşık düşünmeye mecbur etmede etkili olabileceğini göstermektedir.

Başka bir deyişle, biz diyoruz ki; eğitimcilerin daha iyi kararlar almaları, daha karmaşık düşünce kapasitelerini arttırmalarına bağlıdır. Bu kararlar ileriye dönük alternatif yaratabilecek olan kararlardır.

Bu tekniğin yetişkin eğitime ilişkin uygulamasının demosu, yol gösterici katkılarıyla Massachusetts Eğitim Bölümü, Yetişkin Servis Bürosu ve University of Massachusetts at Amherst'in Eğitim Bölümü tarafından yapılmıştır. Amacı,

yetişkin öğrenim merkezlerindeki çalışanların geliştirebilmesi için düzenlenecek aktivitelerin ve uygun hizmet-içi eğitimin planlanması için öğretmenlerin ve yöneticilerin ihtiyaçlarının belirlenebilmesidir.

Massachusetts eyaleti kapsamındaki yetişkin öğrenim merkezlerinin amaçları, hedefleri ve/veya metodları çok çeşitlilik göstermektedir. Bu değişik merkezlerin işletim politikalarının ve felsefesinin belirlenmesindeki en önemli etken kişisel beklentilerdir. Eyalet çapında yetişkin öğrenim merkezlerinin personelinin ihtiyaçlarının sistematik olarak karşılaştırılmasında Massachusetts Eğitim Bölümü, Yetişkin Servisi Bürosu, School of Education (Eğitim Fakültesi) Delphi çalışmasını birlikte yönetmektedirler. Bu çalışmanın amacı Massachusetts'teki her bir yetişkin öğrenim merkezindeki öğretmen ve yöneticilerin ihtiyaçlarının belirlenmesidir.

1. Anket formu; yetişkin öğrenim merkezlerinde çalışan personelin hali hazırda var olan ihtiyaçlarının belirlenmesini hedeflemektedir. Aynı zamanda, işe alma, iletişim, maliyet ve müfredat problemlerinin ve bunların kendi kişisel ihtiyaçlarıyla ilgilerini de tanımlar.

University of Massachusetts at Amherst'te yapılan iki günlük konferansta buna ilaveten 3 anket daha uygulanmıştır. Bu Delphi işleminden radikal bir farklılık göstermiştir, fakat bütün anketlerin yüzde yüz doldurulması ve çalışma için gereken zamanı azalttığı düşünüerek gerekli ve uygun olduğu kanaatine varılmıştır.

2. Anket formu; bütün örneklerden elde edilen ihtiyaç listesini kapsamaktadır. Bu ankette; her bir katılımcıdan, ihtiyaçları 5 puan üzerinden verecekleri öncelik puanlamasıyla yeniden sıralamaları ve değerlendirmeleri istenmiştir.

3. Anket'te ihtiyaçlar çift liste olarak sunulmuştur. Ortaklaşa hazırlanan sıralama listesinin hangisi olduğu belirtilmiş ve katılımcılardan ortaklaşa hazırlanan sıralamaya mı yoksa daha önce kendilerinin hazırladıkları listeye mi bağlı kalacakları ve şayet ortaklaşa listeyi seçmezlerse bunun nedenlerini söylemeleri istenmiştir.

Sonuç

Sonuç olarak, 4. anket formuyla katılımcılardan hali hazırdaki yetişkin öğrenim merkezlerinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek en uygun ve etkin yolun ne olduğunu seçmeleri istenmiştir. (Bu aynı zamanda olası hizmet içi eğitim yaklaşımlarının listesini kapsamaktadır.)

Dört anket formundan elde edilen sonuçlar başlangıçta tespit edilmiş 113 ihtiyaç sıralaması içinden "en öncelikli" 29 tanesini açıklamıştır. Belirtilen bu en öncelikli ihtiyaçlar Massachusetts eyaletindeki yetişkin öğrenim merkezlerinde yapılacak en uygun hizmet içi eğitim ve çalışanlar için düzenlenecek gelişim aktivitelerini kapsamaktadır.

KAYNAKLAR

Norman C. Dalkey and Olaf Helmer, "An experimental application of the Delphi method to the use of experts", **Management Science**, 9(3): 8-9, April, 1963.

Jhon Pfeiffer, **New Look at Education**, Western Publishing Co., Inc., Princeton, New Jersey, 155, 1968.

Robert M. Campbell 11, "A Methodological Study of the utilization of Experts in Business Forecasting," (doctoral dissertation, University of California in Los Angeles), 1966.

Donald R. Waldera, **Anticipated Roles of Future Educators**, A Delphi Study, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Massachusetts, 1971.

W. Timothy Weaver, **The Delphi Method: Background and Critique**, Educational Policy Research Center, Syracuse University, New York, 1-2, 1971.